

Nr 70.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pensioner och understöd åt vissa befattningshavare vid postverket; given Stockholms slott den 10 februari 1922.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Anders Örne.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 10 februari 1922.

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, LINDERS, ÖRNE.

Departementschefen, statsrådet Örne anför:

1:o)

Fråga har uppstått om beredande av ökade pensionsförmåner åt två pensionerade postfunktionärer, nämligen förra postexpeditörerna Eva Maria Gustafva Phalén och Ester Frideborg Amalia Alm, vilka båda, på Tilläggs-
pension
för E. M. G.
Phalén och
E. F. A. Alm.

grund av sjukdom, erhållit avsked ur postverkets tjänst före uppnådd pensionsålder och vid avskedet tillerkänts avkortad pension, s. k. sjukpension.

Stadganden i pensionslagen för kommunikationsverken.

Enligt 21 § c) i lagen den 4 juni 1920 angående rätt till tjänstepension för ordinarie tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk tillkommer rätt till tjänstepension vid avgång från tjänsten den, som icke uppnått pensionsåldern, men dock kan räkna minst tio tjänstår, därest han till följd av sjukdom, vanförhet eller lyte, som ej förorsakats av olycksfall i tjänsten, eller till följd av nedsatt arbetsförmåga befinner sig för framtiden oförmögen att behörigen sköta sin befattning och ej heller av vederbörande styrelse provas kunna lämpligen tjänstgöra i annan befattning vid verket.

Sådan tjänsteman är enligt 22 § av samma lag skyldig att avgå från tjänsten, då han förklarats berättigad till pension, och kan, om han ej själv sökt avsked, jämväl utan därom gjord ansökan entledigas från tjänsten.

Enligt 23 § bestämmes beloppet av pension, som tillerkännes någon på grund av uppnådd pensionsålder (ålderspension) på det sätt, att, därest vederbörande uppnått minst 30 tjänstår och under minst 30 år (avgiftsår) erlagt stadgade pensionsavgifter, till honom utgår hel pension. Om åter nämnda antal år icke uppnåtts, utgår avkortad pension, varvid pensionsbeloppet beräknas i förhållande till antalet uppnådda tjänst- och avgiftsår. Enligt 25 § skall sjukpension beräknas efter samma grunder som ålderspension, dock att sjukpension utgår med lägst sjuttiofem procent av hel pension.

Enligt 27 § skall, därest vid beräkning av pensionsbelopp enligt ovanberörda grunder beloppet icke är i helt krontal jämnt delbart med tolv, detsamma avrundas till närmast högre sålunda delbara tal.

Slutligen må omnämnas, att för tjänstemän i den lönegrad, som nu ifrågavarande båda postfunktionärer vid avskedet tillhörde, hel pension enligt 23 § i förberörda lag utgör 2,136 kronor.

Phaléns anställningsförhållanden m. m.

Förra postexpeditören Phalén, som är född den 14 oktober 1868, antogs i postverkets tjänst den 30 april 1898 och konstituerades den 14 december 1907 att vara postexpeditör från och med den 1 januari 1908. Från och med år 1900 var hon placerad vid postkontoret i Linköping, men var, efter vid många tillfällen beviljad sjukledighet, från och med den 31 juli 1918 på grund av sjukdom hindrad att tjänstgöra.

I september 1920 överlämnade postdirektören i östra distriktet till generalpoststyrelsen ett av vederbörande postläkare, doktor C. Schoug

i Linköping, avgivet intyg, enligt vilket Phalén lede av kronisk ledgångsreumatism med höggradiga förändringar och sammanväxningar i hand- och armbågsleder samt i knäleden, vilken sjukdom kunde betraktas såsom sannolikt för framtiden bestående, varför Phalén vore oförmögen att vidare förrätta sin tjänst. Härefter beviljade generalpoststyrelsen genom beslut den 16 november 1920 med stöd av här förut berörda författningsrum Phalén avsked ur postverkets tjänst med nämnda månads utgång. Genom samma dag utfärdat pensionsbrev tillförsäkrades hon i enlighet med förenämnda lag ett årligt pensionsbelopp av 1,608 kronor att utgå från och med den 1 december 1920 till och med den månad, varunder hon avlede eller pensionsrätten eljest upphörde.

Häröver anförde Phalén besvär hos Kungl. Maj:t ifråga om pensionsbeloppet. Phalén anförde härvid, att hon ansåge sig hava ådragit sig sin sjukdom under tjänstgöring vid postkontoret i Linköping, där hon under en lång följd av år haft en synnerligen dragig och hälsovådlig plats, samt att, då hon till följd av sjukdomen icke kunde på något sätt bidra till sitt uppehälle och ej hade annan inkomst, det syntes bliva svårt för henne att kunna existera på den henne tilldelade pensionen, särskilt som hon vore i stort behov av fortsatt sjukbehandling. Till stöd för vad hon anført åberopade Phalén intyg av postmästaren i Linköping samt av åtskilliga tjänstemän vid därvarande postkontor ävensom ett intyg, utfärdat den 9 december 1920 av förenämnda postläkare samt av legitimerade läkaren Gunnar Cars. Sistnämnda intyg utvisade bland annat, att Phalén under många år upprepade gånger undersökts av intygsgivarna och att det ej kunde uteslutas, att hennes sjukdom avsevärt påskyndats och förvärrats därigenom att Phalén varit utsatt för starkt drag under arbetet i tjänstelokalen. Med stor sannolikhet vore det den mångåriga tjänstgöringen i ständigt drag i tjänsterummet, som gjort henne i förtid tjänsteoduglig.

Phaléns besvär och ansökning ifråga om pensionsbeloppet.

I besvären yrkade Phalén, att Kungl. Maj:t måtte tillerkänna henne oavkortad pension från och med den 1 december 1920. Tillika anhöll Phalén, att, därest besvären ej kunde gillas, Kungl. Maj:t av nåd måtte vidtaga sådan åtgärd, att dylik pension ändock måtte tilldelas henne.

Över besvären infordrades utlåtanden av generalpoststyrelsen, medicinalstyrelsen och statskontoret.

Myndigheternas utlåtanden.

Generalpoststyrelsen anförde, att beloppet av Phaléns pension otvivelaktigt icke finge bestämmas enligt 24 § av merberörda lag — vilket lagrum innehåller regler för bestämmandet av s. k. invalidpension — utau måste bestämmas enligt 25 § och på grund härav skulle utgå med

1,608 kronor. Styrelsen hemställde därför, att besvären icke måtte föranleda ändring i överklagade beslutet. Däremot kunde styrelsen med hänsyn till innehållet av de utav klaganden företedda intygen, ehuru med tvekan, tillstyrka, att i proposition till riksdagen begärdes den höjning av pensionen, som kunde finnas skälig.

Medicinalstyrelsen anförde, efter att hava infortrat yttrande i saken av ledamoten av styrelsens vetenskapliga råd, professorn F. Lennmalm, att det ej genom de i ärendet föreliggande handlingarna kunnat styrkas, att Phaléns sjukdom förorsakats av de hygieniska missförhållanden, under vilka hon arbetat, men att möjlighet finnes att dessa missförhållanden kunnat bidra till utvecklingen av hennes sjukdom.

Statskontoret hemställde, att, enär generalpoststyrelsens ifrågavarande beslut måste anses lagligen grundat, Phaléns besvär icke måtte föranleda ändring i nämnda beslut. Vidkommande frågan om tilläggs-pension syntes det statskontoret på grund av den förebragta utredningen om orsaken till Phaléns sjukdom billigt, att statsverket beredde henne något understöd utöver den henne tillerkända, avkortade pensionen. Statskontoret ansåg sig emellertid, då sjukdomens art ej kunnat till fullo styrkas, icke böra förorda beredande av tilläggs-pension till så stort belopp, att den tillsammans med den klaganden redan tilldelade avkortade pension skulle uppgå till hel pension, utan hemställde, att Kungl. Maj:t i proposition till riksdagen måtte föreslå riksdagen att tilldela Phalén under hennes återstående livstid en tilläggs-pension av 300 kronor för år räknat att utgå från och med månaden näst efter entledigandet eller således från och med den 1 december 1920.

Regerings-
rättens
beslut.

Vid målets föredragning i regeringsrätten den 25 oktober 1921 fann regeringsrätten ej skäl att göra ändring i generalpoststyrelsens beslut. Vidkommande ansökningen hemställde regeringsrätten, att Kungl. Maj:t måtte med avseende å förekomna omständigheter vidtaga åtgärd för beredande åt klaganden av tilläggs-pension till skäligt belopp.

Kungl. Maj:ts
beslut.

Vid ansökningens föredragning inför Kungl. Maj:t i statsrådet den 31 december 1921 fann Kungl. Maj:t gott tilldela Phalén en gratifikation av 500 kronor att utgå av postmedel.

Alms
anställnings-
förhållanden
m. m.

Förhållandena beträffande förra postexpeditören Alm äro i mycket lika de i fråga om Phalén föreliggande.

Alm är född den 16 februari 1875, antogs i postverkets tjänst den 30 april 1898 och konstituerades den 14 december 1907 att vara post-expeditör från och med den 1 januari 1908. I denna senare egenskap var

hon från och med oktober månad 1908 till och med september månad 1916 placerad vid postkontoret i Jönköping, varefter hon placerades vid postkontoret i Malmköping. Emellertid var Alm, som under sin tjänstetid upprepade gånger beviljades tjänstledighet för sjukdom, alltsedan den 4 december 1915 till följd av sjukdom hindrad att tjänstgöra.

I augusti 1920 överlämnades av postdirektören i östra distriktet till generalpoststyrelsen ett av vederbörande postläkare, stadsläkaren i Vimmerby H. af Zellén, avgivet intyg, utvisande att Alm till följd av höggradig nervsvaghet med svåra rubbningar i matsmältnings- och cirkulationsorganen samt obotlig dövhet på båda öronen vore till varje tjänstgöring i postverket för all framtid oförmögen. På grund härav beviljade generalpoststyrelsen under återopande av ovanberörda författningsrum genom beslut den 17 september 1920 Alm avsked ur postverkets tjänst med utgången av samma månad, varvid pensionen genom samtidigt utfärdat pensionsbrev bestämdes till 1,608 kronor årligen att utgå från och med den 1 oktober 1920 till och med den månad, under vilken pensionstagaren avlede eller pensionsrätten eljest upphörde.

Häröver anförde Alm besvär hos Kungl. Maj:t ifråga om pensionsbeloppet under yrkande att från och med den 1 oktober 1920 tilldelas oavkortad pension. I besvären anförde Alm, att hon ansåge sig hava ådragit sig sin dövhet under tjänstgöring vid postkontoret i Jönköping, vars dåvarande lokaler varit synnerligen dragiga. Till stöd för sitt påstående återopade Alm ett av stadsläkaren i Jönköping, J. J. Trollén, den 19 augusti 1920 utfärdat läkarintyg, utvisande att Alm, vars sjukdomstillstånd doktor Trollén kände sedan många år, lede av, förutom obotlig dövhet i båda öronen, jämväl höggradig nervsvaghet samt vissa inre rubbningar, som här ovan redan berörts, vilka åkommer hon, såvitt kunnat utrönas, ådragit sig i postverkets tjänst dels genom överanstängande arbete, dels, särskilt beträffande dövheten, genom arbete på dragiga platser i postkontorets i Jönköping erkänt dragiga lokaler, och vore hon till följd av nämnda åkommer oförmögen att genom arbete bidra till sin försörjning.

Ytterligare anförde Alm, att, då hon måste ensam försörja sin moder och gång på gång nödgades ligga under läkarbehandling, den henne tilldelade pensionen vore alldeles otillräcklig.

Med anledning av nu berörda besvär infordrades utlåtanden av generalpoststyrelsen, kommunikationsverkens lönenämnd, medicinalstyrelsen samt statskontoret.

Generalpoststyrelsen anförde under återopande av samma lagrum

Alms besvär
ifråga om
pensions-
beloppet.

Myndig-
heternas
utlåtanden
i anledning av
besvären.

som i styrelsens ovanberörda utlåtande i anledning av Phaléns besvär, att högre pension än den för Alm bestämda icke utan riksdagens medverkan kunde tillerkännas henne. På grund härav hemställde styrelsen, att besvären icke måtte föranleda ändring i överklagade beslutet.

Lönenämndens utlåtande innehåller, bland annat, att generalpoststyrelsens ifrågavarande beslut finge anses författningsenligt grundat, varför nämnden hemställde, att besvären icke måtte föranleda till ändring i överklagade beslutet.

Medicinalstyrelsen, som i saken infordrade, förutom upplysningar från de förenämnda läkarne af Zellén och Trollén samt professorn Gunnar Holmgren, jämväl yttrande av ledamoten av styrelsens vetenskapliga råd professorn F. Lennmalm, anförde för egen del, att det av de föreliggande handlingarna ej med säkerhet framginge, av vilken öronåkomma Alm lede, att några bestämda slutsatser angående sjukdomens beroende av hygieniska missförhållanden i Alms tjänsterum ej kunde dragas, men att möjligheten, att dessa missförhållanden spelat en viss bidragande roll vid utvecklingen av hennes öronsjukdom, ej helt och hållet kunde uteslutas.

Statskontoret hemställer, under hänvisning till sitt förberörda utlåtande i anledning av Phaléns besvär, att de av Alm anförda besvären måtte lämnas utan avseende. Då vidare, med hänsyn till de medicinska myndigheternas i målet avgivna yttranden, det syntes mindre sannolikt, att Alms dövhet orsakats av beskaffenheten av den lokal, i vilken hon tjänstgjort, ansåge sig statskontoret sakna anledning att i detta fall hemställa om beredande av någon tilläggspension åt klaganden.

Regerings-
rättens
beslut.

Vid föredragning av målet i regeringsrätten den 25 oktober 1921 fann regeringsrätten ej skäl att göra ändring i generalpoststyrelsens beslut. Regeringsrättens flesta ledamöter hemställde, att Kungl. Maj:t måtte med avseende å vad i målet förekommit vidtaga åtgärd för beredande åt klaganden av en tilläggspension till skäligt belopp. Regeringsrådet Thulin ansåg sådan hemställan ej böra göras.

Kungl. Maj:ts
beslut.

Vid föredragning av regeringsrättens hemställan inför Kungl. Maj:t i statsrådet den 31 december 1921 fann Kungl. Maj:t gott tilldela Alm en gratifikation av 400 kronor att utgå av postmedel.

Departements-
chefen.

På grund av vad upplyst blivit beträffande de förhållanden, varunder Phalén och Alm ådragit sig sin sjuklighet, torde det få anses skäligt, att de tillerkännas någon förmån utöver den pension, som i enlighet med vad ovan anförts beviljats dem vid avskedet ur postverkets

tjänst. Jag ber härvid att få erinra om, att riksdagen tidigare i likartade fall tillerkänt pensionerade statstjänstemän ökade pensionsförmåner samt hänvisar i sådant hänseende till Kungl. Maj:ts proposition nr 175 till 1917 års riksdag angående tilläggs pension åt förre stationskarlen vid statens järnvägar C. O. Grann.

Beträffande Phalén kan jag i huvudsak ansluta mig till vad statskontoret yttrat, jämväl beträffande beloppet av den ifrågasatta tilläggs pensionen, som med hänsyn till ovannämnda av Kungl. Maj:t tilldelade gratifikation torde böra utgå först från och med år 1922. Även åt Alm finner jag mig, på grund av vad i saken förekommit, böra föreslå tilläggs pension att utgå från och med nämnda år. Sistnämnda tilläggs pension finner jag dock, med hänvisning till vad av hörda myndigheter anförts, böra utgå med något lägre belopp, nämligen med 250 kronor årligen.

På grund av vad jag sålunda anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra postexpeditörerna Eva Maria Gustafva Phalén och Ester Frideborg Amalia Alm må från och med den 1 januari 1922 under sin återstående livstid, utöver dem jämlikt lagen angående rätt till tjänstepension för ordinarie tjänstemän vid postverket med flera verk den 4 juni 1920 tillerkänd pension av 1,608 kronor, uppbära, en årlig tilläggs pension, Phalén med 300 kronor och Alm med 250 kronor, att utgå av postmedel.

2:o)

I särskilda skrivelser den 22 och den 27 juli 1921 har generalpoststyrelsen gjort framställning om beviljande av understöd åt extra postiljonerna Viktor Gustafsson och Bruno Rickard Rudolf Burström.

I den förra av berörda skrivelser har styrelsen angående Gustafsson anført i huvudsak följande:

*Understöd åt
V. Gustafsson.*

Gustafsson, som vore född den 27 mars 1854, hade börjat sin tjänstgöring i postverket den 15 maj 1883, från vilken tidpunkt han av postmästaren i Nässjö anställdes såsom posttransportör vid därvarande postkontor och avlönats medelst ett till nämnde postmästares förfogande stående särskilt anslag. Denna syssla hade Gustafsson utan avbrott bestritt intill dess han den 20 december 1912 av generalpoststyrelsen antagits till extra postiljon med placering vid meranämnda postkontor, där han fortfarande i samma egenskap tjänstgjorde. Gustafsson hade

*General-
poststyrelsen.*

således anlitats i postverkets ärenden sammanlagt något över 38 år, under vilken tid han åtnjutit ledighet på grund av sjukdom under tillhoppa 303 dagar.

Under de nio första åren av sin anställning vid postverket hade Gustafsson åtnjutit en årsavlöning av 540 kronor. Sedermera hade hans avlöning så småningom ökats, så att den från och med den 1 juli 1920 utginge med 1,900 kronor om året. Därutöver hade Gustafsson alltsedan 1917 års ingång uppburit ortstillägg med 150 kronor för år. Å avlöningen hade utgått dyrtidstillägg enligt fastställda grunder.

Gustafssons tjänstgöring, som varit av beskaffenhet att kunna väl vitsordas, hade på grund av de i Nässjö dygnet om förekommande stora posttransporterna varit mycket ansträngande. Enär Gustafssons arbetsförmåga emellertid under de sista åren alltmer avtagit och han gång efter annan på grund av sjukdom nödgats begära ledighet, syntes det generalpoststyrelsen önskligt, att han inom den närmaste framtiden frånträdde sin befattning.

Gustafsson hade numera uppnått den levnads- och tjänsteålder, att han, därest han vunnit ordinarie anställning, varit skyldig att avgå från sin befattning med rätt för honom att åtnjuta oavkortad pension.

Anledningen till att Gustafsson icke befordrats till ordinarie hade varit den, att Gustafsson vid den tid, då sådan befordran kunnat ifrågakomma, redan uppnått alltför hög ålder. Med hänsyn därtill att Gustafsson den 1 juli 1920, från vilken tidpunkt de av Kungl. Maj:t den 31 december 1920 utfärdade avlöningsbestämmelserna för extra ordinarie tjänstemän vid postverket trätt i tillämpning, redan uppnått den levnadsålder, då ordinarie tjänsteman i motsvarande ställning är skyldig avgå från tjänsten, hade generalpoststyrelsen ej heller prövat lämpligt giva Gustafsson extra ordinarie anställning, utan hade han tillåtits tillsvidare kvarstå mot åtnjutande av avlöning enligt äldre bestämmelser.

I betraktande av såväl Gustafssons långa och oförvitliga tjänstgöring som ock den omständigheten, att han icke från annat håll uppbure pension eller understöd, utan för sin framtida bärning vore uteslutande hänvisad till det understöd, som kunde vara honom beviljat, syntes det generalpoststyrelsen skäligt, att Gustafsson vid sin avgång från tjänsten komme i åtnjutande av understöd av statsmedel.

Angående beloppet av det ifrågasatta understödet hänvisade styrelsen till, att i tidigare liknande fall understöd fastställts till $\frac{2}{3}$ av det vederbörande senast tillerkända årsarvode. I enlighet härmed skulle understödet till Gustafsson utgå med $\frac{2}{3}$ av 1,900 kronor eller 1,266 kronor, vilket belopp lämpligen syntes böra avrundas till 1,260 kronor.

Generalpoststyrelsen har på grund härav hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Gustafsson må från och med månaden näst efter den, under vilken entledigande från hans befattning vid postverket kunde vara honom meddelat, äga att under sin återstående livstid av det å postverkets stat för driftkostnader upptagna förslagsanslaget till livräntor och understöd uppbära ett årligt understöd av 1,260 kronor.

Statskontoret.

Statskontoret, som den 20 augusti 1921 avgivit infortrat utlåtande i ärendet, har förklarat sig icke hava något annat att erinra emot general-

poststyrelsens framställning, än att avrundningen av understödsbeloppet borde, i överensstämmelse med vad som äger rum enligt civila pensionslagens föreskrift, ske till närmast högre tiotal kronor; och har statskontoret i anledning härav hemställt, att understödet måtte fastställas att utgå med ett belopp av 1,270 kronor.

Jag anser mig böra förorda, att Gustafsson efter avgång från sin befattning vid postverket tillerkännes ett årligt understöd, och torde på av statskontoret anført skäl understödsbeloppet böra bestämmas till 1,270 kronor om året.

Departements-
chefen.

Rörande Burström har generalpoststyrelsen anført följande:

Understöd
åt B. R. R.
Burström.

General-
poststyrelsen.

»Burström, som är född den 30 mars 1885, antogs den 31 december 1907 till reservpostbetjänt samt den 30 december 1911 till biträdande postvaktmästare med placering vid postkontoret i Köping. I enahanda tjänsteställning, sedermera benämnd extra postiljon med fast placering, förflyttades Burström den 1 september 1914 till postkontoret i Storvik samt den 1 maj 1918 till postdirektionen i Mellersta distriktet, förlagd i Gävle.

Under tiden 1 januari 1912—13 oktober 1913 har Burström i arvode från postverket uppburit 960 kronor. Alltsedan sistnämnda tidpunkt har Burström varit tjänstledig på grund av sinnessjukdom och därunder på postverkets bekostnad vårdats å hospital. Under sin sjukledighet har Burström uppburit sjukavlöning. Denna beviljades enligt förut gällande bestämmelser för de första sex månaderna av generalpoststyrelsen samt för den därefter följande tiden intill utgången av år 1918 av Kungl. Maj:t. Från och med ingången av år 1919 har densamma med stöd av Kungl. Maj:ts brev till generalpoststyrelsen den 22 november 1918 beviljats av styrelsen.

Sagda sjukavlöning har alltsedan utgången av de första sex månaderna eller från och med den 14 april 1914 utgått med hälften av det Burström vid tjänstgöring tillkommande arvode samt till och med utgången av augusti månad 1914, då han var placerad i Köping, där ortstillägg utgick, hälften av det honom då tillerkända ortstillägget. Under tiden 1 september 1914—30 april 1918 var Burström placerad i Storvik, där ortstillägg icke utgick. Då Burström från och med den 1 maj 1918 erhöll placering i Gävle, där ortstillägg utgick, bestämde generalpoststyrelsen emellertid med hänsyn till inträdd förhöjning av arvodet, vilket vid sagda tid i lägsta arvodesklassen utgick med 1,170 kronor för år, att sjukavlöningen fortfarande skulle utgå med hälften av arvodet. Sedan den 1 januari 1919 utgår sjukavlöning med 750 kronor för år eller hälften av det från och med sagda tidpunkt till 1,500 kronor för år förhöjda arvodet. Burström har därjämte uppburit dyrtidstillägg enligt gällande grunder.

Burström, som har hustru och ett minderårigt barn, äger icke någon förmögenhet eller någon anförvant, från vilken han kan påräkna något som helst understöd för sig och familjen. Enligt till generalpoststyrelsen överlämnat läkareutlåtande och intyg från vederbörande kyrkoherde lider hustrun av nedsatt synförmåga, och på grund härav kan hon endast delvis bidra till sitt och barnets uppehälle.

I och med ikraftträdandet den 1 juli 1920 av Kungl. Maj:ts avlöningsbestämmelser för extra ordinarie tjänstemän vid postverket vunno flertalet av de förutvarande extra postiljonerna anställning som extra ordinarie brevbärare. På grund av den utav Burström åtnjutna långvariga sjukledigheten har styrelsen emellertid ansett sig icke kunna bereda honom sådan extra ordinarie anställning. Med hänsyn till hans här förut berörda ekonomiska förhållanden har styrelsen ej heller velat skilja honom från hans anställning i postverket utan låtit honom tills vidare bibebållas vid sin hittillsvarande befattning med rätt för honom att under den fortsatta tjänstledigheten uppbära sjukavlöning enligt samma grunder som hittills, intilldess frågan om understöd åt honom efter hans avgång ur tjänsten blivit avgjord.

Enligt vad överläkaren vid Sätters hospital intygat, finnes icke skälig förhoppning om Burströms återställande till hälsan. Jämlikt bestämmelse i 21 § c) av lagen den 4 juni 1920 angående tjänstepension för ordinarie tjänstemän vid postverket äger dylik tjänsteman, som icke uppnått pensionsåldern, men dock kan räkna minst tio tjänstår, rätt till tjänstepension vid avgång ur tjänsten, därest han till följd av sjukdom befines för framtiden oförmögen att sköta sin befattning. I 22 § mom. 2 av samma lag stadgas vidare, att, därest tjänsteman, å vilken bestämmelserna i 21 § c) äga tillämpning, icke själv sökt avsked, han kan jämväl utan därom gjord ansökan entledigas av vederbörande styrelse. I betraktande härav och då med hänsyn till Burströms hälsotillstånd det torde vara otvivelaktigt att han icke kan bli istånd till att återtaga sin tjänstgöring vid postverket, synes det generalpoststyrelsen riktigtast, att Burström så snart sig göra låter skiljes från sin befattning samt att han i sammanhang därmed beredes understöd av statsmedel efter avgången ur postverkets tjänst.

I fråga om beräkningen av det understöd, som i förevarande fall borde ifrågakomma, tillåter sig generalpoststyrelsen framhålla, att riksdagen i anledning av en utav Kungl. Maj:t avlåten proposition den 18 mars 1910, nr 106, tilldelat pension åt dåvarande tillförordnade notarien hos riksförsäkringsanstalten Carl Backman, vilken i likhet med Burström åtnjöt ständigt ledighet på grund av sinnessjukdom. Beträffande Backman har, med hänsyn till vad i pensionslagen av den 11 oktober 1907 för ordinarie tjänstinnehavare i liknande fall fanns stadgat, pensionen beräknats till ett belopp, motsvarande 75 % av den lön, som utgick å den befattning, å vilken Backman innehåft förordnande. Då Burström, på sätt ovan framhållits, icke ansetts böra erhålla avlöning enligt nu gällande avlöningsbestämmelser för tjänstemän i motsvarande ställning, synes det vara riktigtast att även beträffande Burströms pension lägga till grund bestämmelserna i 1907 års pensionsanslag, vilken ägde tillämpning för ordinarie tjänstemän vid postverket intill utgången av juni månad 1920, samt till utgångspunkt taga det understödsbelopp, som i regel plägar beviljas icke ordinarie tjänstemän, vilka avgå efter längre tids tjänstgöring, eller två tredjedelar av senast innehavda arvode. För Burströms vidkommande utgör detta belopp 1,000 kronor. Det synes därför skäligt, att pension för Burström beräknas till 75 % av 1,000 kronor eller 750 kronor.»

Med stöd av vad sålunda anförts, har generalpoststyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att Burström må från och med månaden näst efter den, under vilken han erhåller entledigande från sin

befattning vid postverket, beviljas ett årligt understöd av 750 kronor att utgå å postverkets pensionsstat.

Statskontoret, som den 20 augusti 1921 i ärendet avgivit utlåtande, har förklarat sig med hänsyn såväl till Burströms ekonomiska ställning och hans oförmåga att med eget arbete försörja sig som ock därtill, att Burström, därest han varit underkastad bestämmelserna i civila pensionslagen, skulle varit berättigad att erhålla pension, icke vilja motsätta sig, att han för sin återstående livstid erhöle understöd med det av generalpoststyrelsen föreslagna beloppet.

Statskontoret.

Mot ifrågavarande framställning har jag intet att erinra.

Departements-
chefen.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att extra postiljonerna Viktor Gustafsson och Bruno Rickard Rudolf Burström må från och med månaden näst efter den, under vilken vederbörande kan varda entledigad från sin befattning i postverket, under sin återstående livstid åtnjuta ett årligt understöd, att utgå av postmedel, Gustafsson med 1,270 kronor och Burström med 750 kronor.

3:o)

I skrivelse den 20 september 1921 har generalpoststyrelsen hemställt om beviljande av understöd åt förra städerskan Bernhardina Pettersson och därvid anført i huvudsak följande:

Understöd åt
Bernhardina
Pettersson.

Pettersson, som vore född den 21 april 1865, hade ombesörjt städningen av postinspektionens, numera postdirektionens i västra distriktet (Göteborg) lokaler från och med år 1893 till och med utgången av september månad 1920, då hon på grund av minskade arbetskrafter blivit nödsakad frånträda sin befattning som städerska efter att sålunda hava innehaft densamma under 27 $\frac{3}{4}$ år.

För städningsbestyren ifråga hade Pettersson uppburit ersättning, som under första anställningsåret uppgått till 240 kronor och sedermera småningom förhöjts, så att densamma utgjort under åren 1913—1915 i medeltal 508 kronor 91 öre, under åren 1916—1919 i medeltal 701 kronor 7 öre och för månaderna januari—september 1920 tillhoppa 825 kronor, motsvarande för helt år 1,100 kronor.

Pettersson, som städs med omsorg och noggrannhet fullgjort sina äligganden, vore, enligt intyg av vederbörande pastorsämbete, medellös.

Med hänsyn såväl till Petterssons långa och oförvitliga arbete i postverkets tjänst som till hennes ekonomiska förhållanden, syntes det styrelsen skäligt, att hon under sin återstående livstid komme i åtnjutande av ålderdomsunderstöd.

Beträffande understödsbeloppets storlek ville styrelsen framhålla, att till grund för beräkandet av understöd åt personer, som tjänstgjort vid postverket utan att hava innehaft ordinarie anställning, i allmänhet tagits ett belopp, motsvarande $\frac{2}{3}$ av senast utgående årsarvode. I enlighet därmed skulle understödsbeloppet i nu förevarande fall komma att uppgå till i runt tal 730 kronor. Då emellertid till detta belopp enligt gällande grunder för dyrtidstillägg åt pensionärer skulle komma att läggas ett belopp av omkring 930 kronor, skulle pensionsförmånen komma att väsentligt överstiga den ersättning, som Pettersson åtnjutit för sitt arbete. Med hänsyn därtill syntes det generalpoststyrelsen skäligt, att understödsbeloppet begränsades till 400 kronor, varigenom pensionsförmånen komme i lämpligt förhållande till det senast utgående årsarvode.

Med stöd av vad sålunda anförts har generalpoststyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att städerskan Pettersson må tillerkännas ett årligt understöd av 400 kronor att från och med den 1 januari 1922 utgå av postmedel.

Statskontoret. I infordrat utlåtande den 16 november 1921 har statskontoret tillstyrkt, att städerskan Pettersson för sin återstående livstid erhöle understöd av statsmedel. Dock syntes statskontoret det av generalpoststyrelsen föreslagna understödsbeloppet något högt tilltaget i förhållande till av städerskan Pettersson förut uppburna avlöningsförmåner. Ett understöd under år 1921 av 400 kronor skulle nämligen, inberäknat dyrtidstillägg, hava medfört en inkomst av 966 kronor, vilket vore avsevärt mera än medeltalet av städerskan Petterssons årsinkomst hos postverket under åren 1916—1920, vilket utgjorde allenast 780 kronor 86 öre. Med hänsyn härtill ansåge statskontoret det ifrågasatta understödsbeloppet böra begränsas till 350 kronor.

Departements-
chefen. Det synes mig billigt, att städerskan Pettersson för sin återstående livstid tillerkännes ett årligt understöd till av statskontoret föreslaget belopp, 350 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra städerskan Bernhardina Pettersson må räknat från och med den 1 januari 1922 under sin återstående livstid uppbära ett årligt understöd av 350 kronor, att utgå av postmedel.

4:o)

Ytterligare
understöd åt
J. A:son
Almén.

Slutligen får jag anmäla frågan om beredande av ytterligare understöd åt förste postiljonen Johannes Andersson Almén.

Den 18 mars 1907 blev Almén under tjänstgöring i postkupé å järnvägslinjen Malmö—Simrishamn utsatt för rån och mordförsök, därvid

han träffades av tre revolverskott i huvudet, med påföljd att han åsamkades stadigvarande svårt men å hälsan. Efter att hava åtnjutit tjänstledighet till utgången av år 1909, inträdde Almén åter i tjänstgöring och befordrades den 1 april 1910 till förste postiljon med samma tjänstgöring, som han före rånet innehaft. Med anledning av väckt motion medgav 1918 års riksdag, att Almén finge, räknat från den tid våldet förövades, under sin återstående livstid uppbära ett årligt understöd av 300 kronor, vilket understöd motsvarade beloppet av det skadestånd, som Almén genom domstols utslag fått sig tillerkänt för minskad arbetsförtjänst och som ej kunnat av förövarna till brottet betalas.

I en vid 1921 års riksdag inom andra kammaren väckt motion (nr 147) hemställdes, att då Almén på grund av sina med anledning av våldet nedsatta kroppskrafter ej kunnat ifrågakomma till eljest sannolik befordran till överpostiljonstjänst, riksdagen måtte anslå erforderligt belopp till en överpostiljonsbefattning åt Almén med rätt för honom att fortfarande innehava den tjänstgöring han då bestred.

Uti ett från generalpoststyrelsen införskaffat yttrande över motionen förklarade sig styrelsen icke kunna tillstyrka bifall till densamma samt ifrågasatte, huruvida icke, därest någon ytterligare gottgörelse ansåges böra lämnas Almén, detta lämpligen borde ske genom ett tillägg till det honom tillerkända understödet med ett belopp, motsvarande det, varmed hans lön skulle ökas, om han befordrades till överpostiljon, eller med 408 kronor för år.

Statsutskottet yttrade i sitt utlåtande över motionen i huvudsak följande:

Utskottet funne det visserligen vara en naturlig gärd av billighet, att staten i den mån det vore möjligt gottgjorde Almén för de skador han ådragit sig, men utskottet kunde dock icke tillstyrka det motionsvis gjorda förslaget att på denna grund inrätta en överpostiljonsbefattning åt Almén, vilken, att döma av vad i ärendet upplysts, knappast skulle vara i stånd att fullgöra de åligganden, som vore förenade med en sådan befattning. Frågan huruvida det av generalpoststyrelsen föreslagna sättet för beredande av gottgörelse åt Almén eller annan lämplig utväg härför borde anlitas, ansåge emellertid utskottet böra underkastas närmare utredning. Det syntes dock utskottet stå i överensstämmelse med billighetens krav, att Almén redan för år 1921, i avvaktan på berörda utredning, bereddtes tillfälligt ökat understöd i enlighet med av generalpoststyrelsen angivna grunder, och ville utskottet hava uttalat, att från riksdagens sida intet syntes vara att erinra mot en sådan åtgärd.

Under återopande av vad sålunda och i övrigt anförts, hemställde utskottet, att omförmälda motion icke måtte vinna riksdagens bifall; och blev utskottets hemställan av riksdagen bifallen.

I anledning av vad sålunda förekommit har Kungl. Maj:t den 25 november 1921 bemyndigat generalpoststyrelsen att till Almén av postmedel för år 1921 utbetala ett tillfälligt understöd av 408 kronor jämte därå belöpande dyrtidstillägg ävensom anbefallt styrelsen att verkställa den av utskottet ifrågasatta utredningen.

I skrivelse den 23 december 1921 har generalpoststyrelsen inkommit med den begärda utredningen. Styrelsen har därvid överlämnat infortrat yttrande från postdirektören i södra distriktet. Denne har meddelat, att Almén, som nu vore över 59 år gammal, visat sig särdeles nitisk inom sitt hittillsvarande arbetsområde, expedition av post inom postkupé. Under denna tjänstgöring hade Almén dock icke haft tillfälle att göra sig förtrogen med de åligganden, som tillkomme en överpostiljon såsom förman för en större personal. På grund härav och efter att hava av Almén erfarit, att denne icke önskade eller trodde sig vara i stånd att tjänstgöra i annan befattning än den han innehade, har postdirektören förklarat sig icke kunna förorda, att Almén befordrades till överpostiljon.

Generalpoststyrelsen har för egen del anfört, att det fortfarande syntes styrelsen lämpligast, att den ytterligare gottgörelse, som ansåges böra tilldelas Almén, bereddes honom i form av ett tillägg till det honom redan tillerkända understödet. Då avsikten med tillägget vore att bereda Almén — utöver det redan beviljade understödet — samma inkomst, som han skolat åtnjuta, därest han blivit befordrad till överpostiljon, behövde emellertid ett tillägg till så stort belopp, som styrelsen ifrågasatt, eller 408 kronor för år jämte dyrtidstillägg, icke tillerkännas honom för längre tid än den han kvarstode i tjänst. Den honom såsom förste postiljon tillkommande pensionen, 1,920 kronor för år, understege nämligen endast med 240 kronor för år den pension, 2,160 kronor för år, som han skulle erhålla, om han befordrats till överpostiljon.

Statskontoret. Statskontoret, som den 7 januari 1922 avgivit infortrat utlåtande i ärendet, har förklarat sig icke hava något att erinra mot att Almén på sätt generalpoststyrelsen föreslagit under sin återstående tjänstetid i postverket bereddes ytterligare understöd med 408 kronor för år räknat, med rätt för honom att därå uppbära vederbörligt dyrtidstillägg.

Departements-
chefen.

Av vad i ärendet förekommit synes framgå, att Almén icke skulle vara i stånd att fullgöra de med en överpostiljonsbefattning förenade mera krävande åligganden. Som han med hänsyn till sin hälsa ej heller själv önskar bliva förflyttad till tjänstgöring av annan art än den han nu bestrider, torde det icke böra ifrågasättas, att Almén erhåller anställning å någon fast överpostiljonsbefattning. Då det i förberörda motion

framlagda förslaget att åt Almén inrätta en personlig överpostiljonsbefattning, som icke erfordras för postarbetets behöriga gång, icke vunnit riksdagens bifall, synes den mest lämpliga utvägen att gottgöra Almén för de skador, han vid självuppoffrande pliktuppfyllelse ådragit sig, vara, att han tillerkännes en ökning i understödet med av generalpoststyrelsen föreslaget belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förste postiljonen Johannes Andersson Almén må, utöver det honom av riksdagen förut tillerkända understöd, från och med den 1 januari 1922 under sin återstående tjänstetid vid postverket åtnjuta ett ytterligare årligt understöd av 408 kronor, att utgå av postmedel, med rätt för honom att å beloppet uppbära dyrtidstillägg efter de grunder, som äro eller kunna bliva bestämda för åtnjutande av dyrtidstillägg å hans avlöningsförmåner såsom förste postiljon.

Till vad departementschefen under punkterna 1:o) —4:o) hemställt, vari statsrådets övriga ledamöter instämma, behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Patrick Hamilton.
